

ЕВОЛЮЦІЙНІ ФАКТОРИ В УПРАВЛІННІ КУЛЬТУРНОЮ СФЕРОЮ УКРАЇНИ

Обух Людмила Василівна

ORCID 0000-0003-3556-7587

кандидат мистецтвознавства, докторант

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ)

Україна

Глобалізацію, європеїзацію та децентралізацію влади сучасні українські дослідники виокремлюють як еволюційні фактори, котрі змінюють традиційні форми державної управлінської діяльності. Щодо перших двох, тут мається на увазі запровадження до національних адміністративних систем зовнішніх норм та стандартів, котрі пов'язані з принципами прозорості та відкритості, а також інноваціями. Такий процес незмінно призводить до гібридного стилю державного управління як своєрідного поєднання ієрархічного, мережевого та ринкового стилів. Деконструкція (за В. Пугачем) традиційного або формально-бюрократичного управлінського стилю визначається науковцями як сучасна еволюційна новація, котру пропонується розглядати з точки зору нових можливостей для усіх сфер суспільного життя [4].

Україна на початку періоду незалежності як пострадянська держава належала до країн з централізованою моделлю культурної політики. Культурний сектор усвідомлювався як дотаційний та фінансувався виключно з держбюджетних коштів. Як колишній соціалістичній державі, країні залишилась широка мережа делокалізованої культурної інфраструктури та низька пріоритетність культурних послуг на місцевих рівнях. Значною мірою культурна інфраструктура та управління були залишками радянської політики і пріоритетів.

Перехід від централізації до децентралізації при розподілі держбюджетних коштів мав відбутися ще до початку 2000-х років у зв'язку з регуляторною політикою держави (згідно Указу Президента України «Про заходи щодо

впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» від 22 липня 1998 року) [3]. Реформування державної влади, за Р. Радейком, в першу чергу стосувалося економічної сфери щодо усунення адміністративних бар'єрів для залучення інвестицій і здійснення підприємницької діяльності. Від 2010-х років сфера регулятивної політики набула більш системного характеру та мала на меті підвищити ефективність заходів щодо координації і співпраці серед структурних реформ, серед яких політика конкуренції, корпоративне управління та секторальні реформи [5]. Шлях до євроінтеграції передбачав застосування актуальних світових підходів до формування розвитку інвестиційної політики, а також формування пріоритетів державних інвестиційних видатків. Реформування економічних процесів відповідно до європейських стандартів зумовило виникнення ряду громадських організацій культурного спрямування щодо покращення сфери застосування державних культурних ресурсів, серед яких – Центр культурного менеджменту (2002), котрий реалізував протягом декількох років ряд важливих культурних проектів.

Презентація нової організаційної моделі забезпечення реалізації державної культурної політики відбулась у грудні 2019 року на засіданні Комітету Верховної ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики і стосувалась розподілу повноважень Міністерства за формотворчими й реалізаційними функціями. Пропонована реформа мала на меті змінити надмірно централізовані управлінські функції в міністерствах та передати їх в інші центральні органи виконавчої влади (агенства) [2]. Окрім того, подальші зміни до Закону України про культуру передбачали можливість органам місцевого самоврядування самостійно здійснювати управління закладами культури на базовому рівні та формувати мережу культурних і мистецьких закладів з урахуванням потреб громади. Проект змін був погоджений Асоціацією міст України (АМУ), що відображено у надісланому листі № 5-406 від 18. 05. 2020 року до Міністерства культури та інформаційної політики. На думку Асоціації, серед переваг Законопроекту було включення статті про норми мінімальних

стандартів забезпечення населення культурними послугами та затвердження методики обрахунку собівартості культурних послуг [1].

Реформа сектора соціальної політики мала б напряду перегукватися з культурною сферою, процес децентралізації якої деякий час починав набирати державних масштабних обертів. Проблема полягає в тому, що зміна апарату влади активно впливає на перебіг усіх державних процесів, пришвидшення або сповільнення яких, як правило, призводить до соціокультурних колізій. Очевидно, що послаблення суверенітету, невизначеність політичного курсу, подвійні стандарти, інші явища та процеси помітно позначились на стилі реалізації державою своїх управлінських функцій, зокрема і щодо культурної сфери.

Список використаних джерел:

1. [Б. а.] (2020) АМУ погодила зміни до закону України «Про культуру». *Освіта*. Вилучено з: <https://www.auc.org.ua/novyna/amu-pogodyla-zminy-do-zakonu-ukrayiny-pro-kulturu>.
2. [Б. а.] (2019) Нові агенства: реалізація політик. Презентація. *Міністерство культури, молоді та спорту України*. Вилучено з: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/prezentaciya_minkult.pdf.
3. (1998) Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня №810/98. *Відомості Верховної Ради України*, (21), 32.
4. Пугач В. Г. (2019) Управлінський стиль поствестфальської держави. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського; Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 30 (69), 12–13.
5. Радейко Р. І. (2016) Регуляторна політика в Україні: особливості формування і тенденції розвитку. Вилучено з: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/32936/1/16-100-104.pdf>